

Mèxic, D.F. 25 d'octubre del 1954

Estimats pares: vaig rebre la seva carta del dia 18 dels corrents, la del Joan datada el 19, i hem parlat ja, llargament, amb en Vidal. No voldria de cap manera que persistís la sensació de pessimisme del pare, ni que li semblés que ha de prendre damunt seu el pes i la responsabilitat del retorn. De fet, per ordre d'importància, les coses a resoldre són les següents:

1.- La meua temença que la nostra situació matrimonial (tinc entès que a l'Espanya actual els divorciats són objecte d'un cert aïllament social) no plantejés situacions tristes, penoses, a la Rosa i als nens. En Vidal no va entendre ben bé el meu encàrrec, i va parlar de l'estada de la Mercè a casa de vostès com d'un seriós obstacle. En realitat, sempre he cregut que això, a desgrat de representar una situació anormal -el dia que retornéssim- no impediria de cap manera el retorn, ni suposaria la creació de problemes que, amb la bona voluntat de tots, no poguéssin arreglar-se.

2on.- Les meyes possibilitats de guanyar-me prou bé la vida perquè no faltés res als meus, sense luxes (com vivim ara) però dins d'una decorosa estabilitat.

3er.- Despeses de viatge i de, podríem dir-ne, "període d'aclimatació". Aquest és un problema econòmic exclusivament meu, que prendrà temps, però que amb l'ajut de Déu confio arribar a resoldre.

Aquest darrer "apartat" és el que ~~me~~ requerirà per part de tots una més gran paciència. En primer lloc, jo no he estat mai un home amb

apetit per a fer diners. Em guanyo la vida i amb això sol bé m'ha donat una capacitat per a ésser feliç, per a la qual ~~cosa~~ li dono sempre les gràcies. Es veu que tot requereix un grau determinat de concentració: els nostres compatriotes que han fet fortunes, grans o petites, a Amèrica, són tots tallats del mateix patró, o sigui que des de que es lleven fins que ~~xxx~~ es fiquen al llit (i de vegades, dormint i tot) només pensen en "fer diners". Jo no puc, per impossibilitat espiritual. Penso contínuament en les coses que escric i en les que podria escriure, en les que llegeixo i en les que encara em falta llegir. Per mal o per bé, això és així i em sembla difícil que, a la meua edat, faci un canvi que no estic gens segur de desitjar.

Ara que ja han parlat amb en Vidal i saben l'absoluta veritat de les coses, li diré, pare, perquè no em va anar ve el taller de litografia. Tenia vint-i-dos obrers i feina de sobres, però el vaig començar sense ni un cèntim de capital. Amb un altre caràcter, això darrer (a desgrat de representar un importantíssim obstacle, com vaig comprovar de seguida) potser no ~~hi~~^{meu} hauria impedit de prosperar. Però jo, en un país on la gent es lleva pensant només amb quin avantatge podrà aconseguir treballant el menys possible, em vaig trobar que els obrers em van prendre la mida immediatament. M'explicaven desgràcies familiars per treure'm diners i justificar faltes al treball i jo, davant la temença de cometre una injustícia, me'ls creia sempre. Aquí hi ha el costum que quan un premsista fa malbé paper, li descompten del sou. ~~XXX~~ A mi sempre em van fer llàstima i era jo el qui em carregava la pèrdua. Més que el risc comercial què tot plegat comportava, va passar-me que hi patia tant, que vaig estar a punt d'arribar a un col·lapse nerviós i vaig preferir deixar-ho córrer. Dibuint, les perspectives de guany són limitades, però la tranquil·litat que tinc em sembla molt estimable. L'Arcadi, per exemple, ha tirat per fer diners i, apart de que a

fi de comptes les coses no li han anat d'acord amb els seus desvetlla-
ments, té una llaga a l'estómac, ha de fer un tractament pels nervis i
no pot dormir sense prendre píldores. És més jove que jo, i se'l veu
més gran i contínuament capficat.

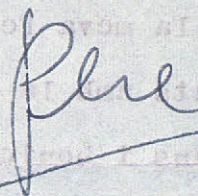
Tot això ho explico per a il·lustrar tot el que vostès, pares,
ja deuen saber o suposar, perquè jo no he canviat amb el pas dels anys
i sóc com he estat sempre. Ara, amb el meu taller de dibuix i fotogra-
fia, tinc tota la feina que vull, sense problemes grans i (encara que
en la fotografia la mare em trobi una mica prim) peso 68 quilos, com
no havia pesat mai. Els estímuls que rebo contínuament per la meua vo-
cació literària i l'estimació que aquesta m'ha valgut, em donen una sa-
tisfacció molt gran. I la meua felicitat familiar, la Rosa i els nens
absolutament compenetrats amb la nostra manera de viure, l'alegria de
veure'ls créixer tan sans i bonics, tot plegat m'ha tret l'ambició de
més grans guanys materials. Però això no vol dir que no pensi sempre
amb vostès, amb Catalunya i amb la joia immensa del retorn. La Rosa com-
parteix totes aquestes il·lusions i els nens, de tant sentir-nos-en par-
lar, també. Farem, doncs, tot el possible per arribar a reunir la quan-
titat que falti, i pregarem perquè el temps que això requereixi no s'a-
llargui massa.

La carta d'en Joan és la millor que he rebut d'ell. No
crec que això m'ho faci dir la meua vanitat afalagada, sinó que deno-
ta ja, amb el que em diu, una maduresa sorprenent. Li contestaré ben a-
viat...

Els adjunto una foto de la Teresa, en bicicleta. Va com
un coet d'una banda a l'altra, i tenint en compte que encara no ha com-
plert els tres anys, fa molta gràcia i tothom l'admira per la seva tra-

(amb)
ga per a caminar ~~en~~ dues rodes.
Amb el títol del llibre, com vaig dir-li, no m'hi faig
fort. A mi m'agrada més "Cròniques de la veritat oculta", però si ~~els~~
constituís un obstacle massa gran, deixo també aquest aspecte a les
seves mans. En Triadú no m'ha escrit, ~~ja~~ i em deu carta des de fa mesos.
La de vostè, pare, en la qual em copiava el fragment de "La Ciència i
la mesura" no l'he rebuda. Trobo bé que el presenti tal com està i des-
prés, si s'escau la publicació, ja el modificarem.

Bé. Acabo per aconseguir que la data que porta la carta
coincideixi de debò amb la del seu lliurament a correus, cosa que ~~mai~~
no passa sempre. Una abraçada ben forta del vostre

En Vidal ens ha dit que la situació, a Catalunya, ha millorat des de
la darrera vegada que va estar-hi, i que Barcelona fa un goig extraor-
dinari. Ja em diran si és ben bé veritat...